

Perspektywy utworzenia przez socjalistów rządu w Hiszpanii

Maciej Pawłowski

Hiszpańska Socjalistyczna Partia Robotnicza (PSOE) wygrała przedterminowe wybory parlamentarne, wybory samorządowe i do PE w Hiszpanii. Aby utworzyć rząd, potrzebuje jednak poparcia innych partii. Chce powołać rząd mniejszościowy akceptowany przez szerokie spektrum polityczne. Rozmowy na ten temat trwają od początku maja. Możliwa jest też koalicja rządowa z liberalnym Ciudadanos lub lewicowym Unidas Podemos (UP) i partiami regionalnymi. W każdym ze scenariuszy Hiszpania utrzyma dotychczasową linię polityki europejskiej.

Wyniki wyborów. Przedterminowe wybory parlamentarne, które odbyły się 28 kwietnia, zostały zarządzane w następstwie [odrzućcia budżetu państwa na rok 2019](#) przez parlament głosami centroprawicowej Partii Ludowej (PP), Ciudadanos oraz separatystów katalońskich. PSOE wygrała wybory parlamentarne, uzyskując 29% głosów, PP zdobyła 17%, Ciudadanos 16%, UP 14%, a będący nową siłą w parlamencie [konserwatywny Vox](#) 10%. Ponadto 8 regionalnych komitetów wyborczych wprowadziło do kongresu 38 deputowanych, spośród których 26 to separatyści katalońscy i baskijski. Wbrew oczekiwaniom opozycji wynik wyborów wzmocnił pozycję premiera Pedro Sáncheza, liczba deputowanych PSOE w niższej izbie parlamentu (kongresie) zwiększyła się bowiem z 85 do 123. Stwarza to szansę na uniezależnienie rządu od poparcia separatystów. Jednak ze względu na konieczność pozyskania poparcia deputowanych z różnych partii politycznych realny termin utworzenia rządu to początek lipca.

Wybory do PE oraz odbywające się wraz z nimi 26 maja wybory do władz 12 regionalnych wspólnot autonomicznych i 52 obszarów municypalnych potwierdziły dominację socjalistów oraz fakt, że ludowcy są główną siłą opozycji. W wyborach do PE PSOE uzyskało 33% głosów, PP 20%, Ciudadanos 12%, UP 10%, a Vox 6%. Jednocześnie prawie 13% wyborców oddało głos na komitety regionalne, w tym ok. 10% na komitety ugrupowań separatystycznych Teraz Republiki i Razem dla Katalonii. Ich przedstawicielami w PE będą m.in. byli liderzy rządu regionalnego Katalonii (Generalitat) odpowiedzialni za organizację [nielegalnego referendum niepodległościowego w 2017 r.](#) – Carles Puigdemont i Oriol Junqueras. Socjaliści wygrali również wybory w większości wspólnot autonomicznych i obszarów municypalnych. Podział wpływów w samorządzie terytorialnym będzie ważnym argumentem w negocjacjach w sprawie poparcia rządu Sáncheza przez partie regionalne, UP i Ciudadanos. Koalicja PSOE–Ciudadanos jest możliwa w 5 wspólnotach autonomicznych i w 22 obszarach municypalnych. Z kolei współzrządzenie PSOE z UP i/lub partiami regionalnymi mającymi przedstawicieli w kongresie jest możliwe w 5 wspólnotach autonomicznych i 16 obszarach municypalnych.

Proces formowania rządu i możliwe koalicje. Utworzenie rządu wymaga uzyskania większości absolutnej 176 głosów w kongresie podczas pierwszego głosowania lub większości zwykłej (więcej głosów „za” niż „przeciw”) w kolejnych głosowaniach. W pierwszym przypadku PSOE musi uzyskać poparcie 53 deputowanych z innych partii, w drugim przekonać 105 deputowanych do absencji lub wstrzymania się od głosu. Przeciwno powstaniu rządu socjalistów z pewnością zgłasza 24 deputowanych Vox.

Sánchez chce dalej kierować rządem mniejszościowym i negocjuje w tej sprawie z liderami PP, Ciudadanos i UP. PP nie chce poprzeć rządu ze względów ideologicznych. Ciudadanos też odmawia, oferując jednak socjalistom współpracę przy opracowaniu i przegłosowaniu ponadpartyjnego paktu dotyczącego edukacji, migracji, wyludnienia, walki z terroryzmem i separatyzmem katalońskim. UP uzależnia poparcie dla rządu od zawarcia koalicji z PSOE. Partia ta nie chce dalej tracić wyborców na rzecz socjalistów, nie otrzymując nic w zamian. Jednak jeśli wszyscy posłowie PP, Ciudadanos i Vox zagłosują przeciwko utworzeniu rządu, Sánchez będzie musiał oprócz głosów UP uzyskać jeszcze poparcie min. 12 deputowanych partii regionalnych lub przekonać min. 24 spośród nich do absencji. Nie pomogą mu w tym separatyści katalońscy, odmawiający współpracy już na etapie powoływania prezydium parlamentu. Powstanie rządu może jednak być ułatwione wskutek zawieszenia przez prezydium kongresu 3 deputowanych katalońskich przebywających w areszcie śledczym w związku z organizacją [nielegalnego referendum niepodległościowego w 2017 r.](#)

Polityka europejska przyszłego rządu. Najważniejsze elementy polityki europejskiej Hiszpanii pozostaną zgodne z programem PSOE. Zakłada on bliską współpracę z Francją i Niemcami, [zniesienie zasady jednomyślności w polityce zagranicznej UE, reformę rozporządzenia dublińskiego](#), wzmocnienie Frontexu oraz utworzenie budżetu i stanowiska ministra finansów strefy euro. Ważne są też postulaty wprowadzenia europejskiego ubezpieczenia od bezrobocia, wspólnotowego systemu zabezpieczenia depozytów bankowych, harmonizacji podatków wewnątrz UE oraz ustanowienia podatku cyfrowego i europejskiej płacy minimalnej. PSOE proponuje też powołanie europejskiego funduszu na rzecz transformacji ekologicznej, dekarbonizację unijnych gospodarek do 2050 r. oraz utrzymanie wysokich nakładów na wspólną politykę rolną (WPR) i politykę spójności (PS). Hiszpania będzie również popierać zaproponowane przez KE [kryteria podziału funduszy UE](#), dążąc do ich uzupełnienia o kryterium wyludnienia regionów. Sojusznikiem Sáncheza, aspirującego do roli nieformalnego lidera europejskiej socjaldemokracji, jest prezydent Francji Emmanuel Macron mający podobne ambicje względem unijnych liberałów. Obydwoj spotkali się 27 maja w Paryżu w celu ustalenia wspólnej strategii w zakresie obsady najważniejszych stanowisk w UE. Rząd Hiszpanii będzie zabiegać o stanowisko wysokiego przedstawiciela ds. polityki zagranicznej i bezpieczeństwa dla szefa MSZ Josepa Borrella albo o jedną z tek ekonomicznych dla minister gospodarki Nadii Calviño.

Utworzenie rządu mniejszościowego uzyskującego w jednych głosowaniach poparcie UP, a w innych – Ciudadanos dawałoby Sánchezowi pewną swobodę działania w polityce wewnętrznej i zagranicznej. W przypadku powstania lewicowej koalicji UP będzie zabiegać o zastąpienie NATO polityką obronną UE, zawetowanie sankcji UE przeciwko Rosji i [liberalizację polityki migracyjnej](#). Jednak priorytetami tej partii są sprawy społeczno-ekonomiczne, a polityka zagraniczna powinna pozostać domeną PSOE. Wzrost wydatków państwa może doprowadzić do różnicy zdań między Hiszpanią a KE w zakresie deficytu budżetowego na rok 2020, ale nie będzie to otwarty konflikt jak w przypadku [sporu o budżet Włoch na rok 2019](#). Rząd PSOE–Ciudadanos kontynuowałby dotychczasową politykę europejską. Jediną zmianą byłoby odejście od proimigranckiej retoryki na rzecz prezentacji [realnych działań rządu w tym zakresie](#). Obydwa ugrupowania łączą podobny program europejski i współpraca z Macronem.

Perspektywy. Najbardziej prawdopodobnym scenariuszem jest powstanie koalicji PSOE–UP popieranej przez deputowanych partii regionalnych, oprócz separatystów. Możliwe jest też powołanie mniejszościowego rządu PSOE, dzięki poparciu UP i partii regionalnych oraz absencji części deputowanych PP i Ciudadanos. Dla partii centroprawicowych korzystniejsze może być odgrywanie roli opozycji wobec słabego lewicowego rządu niż dążenie do rozwiązania parlamentu. Poparcia dla nich nie zwiększyłyby doprowadzenie do kolejnych przedterminowych wyborów parlamentarnych, na co wskazują konsekwencje odrzuconego budżetu na rok 2019. Z kolei powstanie rządu PSOE–Ciudadanos jest możliwe jedynie w przypadku zawarcia między tymi partiami porozumienia obejmującego współzrządzenie również na poziomie regionalnym i lokalnym.

Stanowiska Polski i Hiszpanii pozostaną rozbieżne w zakresie polityki klimatycznej, migracji, integracji ekonomicznej, kryteriów podziału funduszy UE oraz zniesienia zasady jednomyślności w polityce zagranicznej UE. Z kolei wspólne dla obydwu państw będzie poparcie dla wprowadzenia podatku cyfrowego i utrzymania wysokich nakładów na WPR i PS. Im bardziej przewidywalnym partnerem będzie rząd Hiszpanii, tym większa szansa dla rządu RP na zawarcie kompromisów w kwestiach spornych i współpracy w obszarze wspólnych interesów. Dlatego z punktu widzenia Polski najkorzystniejszym rozwiązaniem byłoby powstanie koalicji PSOE–Ciudadanos, a najmniej korzystnym utworzenie rządu PSOE z prorosyjsko i antyamerykańsko nastawionym UP. Rozwiązaniem pośrednim jest mniejszościowy rząd socjalistów popierany przez UP i partie regionalne.